

נקודת שק חינוך

במה לנושאי חינוך להורים ומחנכים

חינוך לתפילה

נשמת החיים

"ולעבדו בכל לבבכם" - איזוהי עבודה שבלב, זו תפילה. (תענית ב, ע"א)

הדרך העיקרית לעבודת ד' היא התפילה. בתפילה אדם מבטל את עצמו בפני השי"ת. הוא שופך לפניו את ליבו ומתחנן ומבקש מלפניו; הוא מודה במלכות ד' ומשעבד את עצמו לעבודתו יתברך. נמצא שהתפילה היא יסוד חשוב ביותר לעבודת ד'. יסוד זה עלינו להחזיר עמוק בליבות הילדים, למען יעבדו את ד' בתפילה ובמצוות כראוי.

(רבי חיים פרידלנדר / מסילות חיים בחינוך ח"א, עמ' 113)

תפיסת החיים של אדם מישראל היא, שסיפוק צרכיו, הצלחתו ושמירתו מנוק - קשורים באופן ישיר לפנייה של בקשה מד' יתברך.

ראוי להרגיל ילד לפנות בתפילה אף על צרכים קטנים (שאצלו הם גדולים), כגון מציאת חפץ שאבד לו. וכשהילד ייענה בתפילתו יש להפנות את תשומת ליבו לחשיבותו בעיני ד' ולחסדי ד' שהוא היה עד להם.

יש מצוות תפילה מיוחדת לפנות אל ד' בעת צרה. גילוי האמונה המיוחדת בעת כזאת שייך גם לילדים, ויש לעודדם לפנות בעצמו בתפילה, ללמדם כי ד' שומע ומחשיב את תפילתם, ולהבליט לפנייהם את הפדות והעזרה הבאים בעקבות התפילה.

(הרב שלנר / אוהל יעקב ולא, עמ' 174)

תפילה עם נשמה

בחינוך לתפילה צריכה להיות נשמה של יהודי. אם מכריחים את הילד להתפלל כהרגל חייוני, ואולי גם מכים אותו אם אינו מתפלל, ממאיסים עליו את התפילה. אחר כך, כאשר הוא כבר בחור מבוגר - אין לו שום קשר נפשי עם התפילה, והאשמה רובצת על ראשם של ההורים שהכריחו אותו להתפלל בגיל מוקדם מדי.

(הרב וולבה / זריעה ובניין בחינוך, עמ' 10)

אחת הבעיות הגדולות שלנו, היא שאיננו מחנכים את הילדים להתפלל כראוי, ולכן התפילה נעשית על ידם ללא חשק והתלהבות, ולפעמים אף גורמת להם להימנע מלהתפלל בכלל.

עניין זה נובע מכך שהילד חונך לחשוב ש'תפילה' פירושה להתיישב בשעה המדויקת מול הסיידור, ולהתחיל להתנועע ולמלמל מילים מסוימות בשפתיים. חבל מאוד שכך היא ההתייחסות, מאחר וכל תפילה היא בבחינת עולם מלא שבכוחה להחזיק את הילד לעולם!

לתפילה יש חשיבות עצומה לילד. כאשר אינו מתפלל יום אחד או כמה ימים, דומה הדבר כאילו הוא צם - לא אכל ולא שתה באותה ימים, ומי יודע איזה נזק בלתי הפיך נגרם לו על ידי זה לעתיד!

(הרב פינקוס / אוהל מרים, עמ' 10)

על פי דרמ

על ההורים להיזהר שלא להלחיק את הילד, ולא לדרוש ממנו יותר מדי.

פעמים יש הורים לחוצים, שרוצים שכבר בגיל קטנות יישב הילד על ידם בבית הכנסת כל זמן התפילה ויתפללו מתחילה ועד סוף, ואינם מבינים שסוף סוף הוא ילד. ויותר חשוב מזה הוא להרגיל את הילד שמה שהוא מתפלל - שיהיה טוב וכהוגן, וטוב מעט בכוונה מהרבות בלא כוונה.

וכך היה נוהג רבנו (רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל) בעצמו בעת שהיו ילדיו קטנים. כאשר היו מגיעים באמצע התפילה לא ביקש שיתחילו להתפלל מתחילתה, אלא לימדם להתפלל היטב את מה שהם מתפללים. "מה שהינך מתפלל - תתפלל טוב. ברכות השחר - תגיד טוב, ברכות קריאת שמע ושמונה עשרה - תגיד טוב, קריאת התורה - שישמע חלק." והעיקר לא להלחיק את הילד, ולא להשניא עליו ח"ו את התפילה.

(קונטרס "דבר זה רבנו הגדול אמרו", עמ' 10)

מורא מקדש

הילד צריך לדעת מהרגע שרגליו דורכות בבית הכנסת שזה מקום מיוחד. כאן צריך להיות מורא מקדש. יש לתת לו את ההרגשה שכאן אי אפשר לשחק.

ההליכה לבית הכנסת צריכה להיות שכו, או פרס עבור הילד. אם הוא הוכיח שהוא מתנהג מספיק טוב, אז מסכימים לקחת אותו לבית הכנסת. בצורה זו הערך של בית הכנסת עולה, והוא אינו נהפך למקום בילוי.

אם הוא קטן מדי ואי אפשר לצפות ממנו להתנהגות שמתאימה לבית הכנסת - אין להביא אותו לבית הכנסת. ככל שמאחרים את תחילת הביקור בבית הכנסת, והילד מבין יותר טוב את הנעשה שם - החינוך יהיה טוב יותר, והיחס לבית הכנסת יהיה נכון יותר בהמשך דרכו.

ילד שהתחיל להגיע לבית הכנסת מגיל צעיר, ובית הכנסת נהפך אצלו למגרש משחקים - יהיה קשה מאוד לשנות את ההרגלים שלו, ולטעת בו את ההרגשה של מורא מקדש.

יש לשים לב לאיזה בית כנסת אנו לוקחים את הילדים. מאוד לא מתאים לקחת את הילדים לבית כנסת שבו מדברים בזמן התפילה. התפילה צריכה להיות במקום רציני, והרצינות הזו היא שתיקלט אצל הילד. אין זאת אומרת שצריך להתפלל עם הילדים דווקא בישיבה. אדרבה, התפילה בישיבות בדרך כלל ארוכה יותר, וילדים קשה להתפלל באריכות ולשבת בשקט זמן רב.

צריך למצוא בית כנסת שממלא את התנאים הנדרשים: התפילה מסודרת, לא מדברים בזמן התפילה ובזמן קריאת התורה, לא מאריכים יותר מדי ולא חוטפים יותר מדי.

(הרב וולבה / זריעה ובניין בחינוך, עמ' מד - מה)